

„שולחן עגול“ על גידול עגלים ופיטומם

משתלבת בעבודה הכללית. משקיעים $1\frac{1}{2}$ יום לעגל בשנה.

עלי: אין אדם מיוחד, ולא נעשה חישוב נפרד של העבודה לגבי עגלים.

גד: בטיפול 1000 עגלים עסוקים 5 אנשים במפטמה בלבד, מגיל הגמילה ועד לשיווק.

שאלה 3: מהו המשקל בגמילה ובאיזה גיל אתה גומל?

גירוש: 100 ק"ג בגיל 3 חודשים בקירוב. ושת: עגלים מעורבים — 180 ק"ג ב־210 יום. הולנדים — 130 ק"ג ב־120 יום.

גרשון: לא נהוג לשקול בגמילה.

בנימין: גומלים בגיל שבין 3—4 חודשים. שוקלים בגיל חצי שנה. אין נתונים.

עלי: גומלים ב־ $3\frac{1}{2}$ חודש; ב־180 יום מגיעים ל־207 ק"ג, בממוצע.

גד: גיל הגמילה 210 עד 220 יום. משקל גמילה — 171 ק"ג, בממוצע לעגל, בגזע מעורב.

שאלה 4: כמה זמן אתה נוהג להשאיר את העגל בכלוב אינדיבידואלי?

ושת: 3 שבועות.

גרשון: 4-3 שבועות עם תנודות, בהתאם לתדירות ההמלטות. ההשגחה על העגל יעילה יותר בכלוב נפרד.

בנימין: שבועיים.

עלי: בתנאים רגילים — חודש ימים. רצוי להוציא מתכלוב בגיל מוקדם יותר כדי לאפשר תנועה לוולד בהקדם.

שאלה 5: מה הטיפול וההזנה שהעגל נהנה מהם עד גיל הגמילה?

גירוש: העגל מגיע אלי בגיל 4 חודשים, גמול.

ושת: 5 ימים ראשונים מגמיעים 3 פעמים ביום בחלב מלא וקולוסטרום, ס"ה 20 ליטר. עד גיל 3 שבועות — פעמיים ביום „חלבית“, כל פעם 2 ליטר. מגיל 3 שבועות עד 3 חודשים — 5 ליטר „חלבית“ ביום. מ־3 עד 4 חודשים — אבקת חלב. כבר ב־5 הימים הראשונים מקבל

ביוזמת לישכת ההדרכה בגליל והועדה האיזור רית נערך ב־28.7 „שולחן עגול“ בנושא — גידול עגלים ופיטומם. נעשה ניסיון לזמן יחד בוקרים מעדרי הבקר לבשר ורפתנים העוסקים בפיטום עגלי המרבק, להביאם לבסיס משותף בשאלות השונות, ובעיקר — ללמוד איש מרעהו מהניסיון. את הדיון סיכם הח' דב אילן ממשד החקלאות. מנחה הסימפוזיון היה הח' צבי נוימן, מדריך איזורי לבקר.

השתתפו: גירוש (הגושרים), ושת (מלכיה), גרשון (דפנה), בנימין (אילת השחר), עלי (יראון), גד (מפטמת בקר החולה).

שאלה 1: מה גודל המפטמה שאתה מנחה? כמה עגלים אתה משווק מדי שנה?

גירוש: 40 עגלים מרפת החלב ועוד 20 קנויים.

ושת: 120 ראש במפטמה, מעורבת לעדר הבשר ולעדר החלב. 65 עגלים מעורבים ר־35 הולנדים.

גרשון: 85 ראש מרפת החלב; מהם — 60 ראש לשיווק בגיל 14-15 חודש.

בנימין: 70 ראש מרפת החלב; מהם שווקו 50. בנוסף להם שווקו 60 מעדר הבשר.

עלי: 70 עגלים מעדר החלב, מהם 20 קנויים. השנה שווקו רק 20 והשאר בשנה הבאה.

גד: 1000 ראש במפטמה; משווקים 1400 ראש כולל עגלות.

שאלה 2: האם תפקיד הפיטום הוא חלק מכלל העבודה בעדר או שממונה עליו אדם מיוחד?

גירוש: אדם מיוחד עובד 4-6 שעות ביום בפיטום.

ושת: אדם מיוחד; אין יום עבודה מלא, ועליו לעזור ברפת.

גרשון: 90 עגלים מחייבים יום עבודה מלא לאדם מיוחד. משקיעים 4 ימים בקירוב לעגל לשנה.

בנימין: אין מטפל מיוחד ועבודת הפיטום

54 וולדות; זה כולל נפל אחד ו-20 שנטרפו ע"י זאבים.

שאלה 8: באיזה גיל נכנסים העגלים למשטר של פיתום?

גיורא: 4 חודשים.

ושתי: מעדר הבקר לבשר — 210 יום, מבקר לחלב — 120 יום.

גרשון: מהגמילה עד חודשיים לפני השיווק, מזון לפי משקל הגוף. בפיתום מזון גדוש.

בנימין: עם הגמילה עוברים לפיתום.

עלי: כנ"ל.

גד: בגיל 7 חודשים.

שאלה 9: מהי ההזנה במפטמה?

גיורא: בני 4 חודשים ממשיכים לקבל 200 גרם אבקת חלב כתוספת למזון המרוכז. לכל ק"ג תוספת משקל נותנים בממוצע 5.5 ק"ג תערובת ועוד $\frac{1}{2}$ יח"מ שחת.

ושתי: אשתקד הורכב התפריט מ-89% תערובת ו-11% שחת. השנה, כמות התערובת — כופתיות 03 של מילובר — היוותה 71%, 18% סיפק הסחיט ו-11% השחת.

גרשון: 84% מ"מ, 14% שחת ו-2% שונות. הפיתום מתחיל במנה של 4 ק"ג ליום ועולים ל-6 ק"ג. משיגים ק"ג תוספת משקל בערך ב-6 $\frac{1}{2}$ יח"מ; חלים שינויים בתקופות השונות. בנימין: 60% מ"מ (4 ק"ג תערובת 03), יח"מ אחת שחת, המספקת 15%, יח"מ אחת ירק, המהווה 15% מהמנה ו-10% סחיט; תוספת משקל ממוצעת של 1000 גרם ליום.

עלי: 85% תערובת 03 והשאר שחת. בממר צע מהלידה עד השיווק — תוספת משקל של 960 גרם.

גד: כשהעגל מגיע למפטמה בגיל 7 חודשים, הוא מואבס ירק תירס כרצונו ו-2 ק"ג מ"מ. תוך 3 שבועות הוא מסתגל לצריכת 2 יח"מ ירק ואז מפחיתים ק"ג אחד ממנת התערובת. מכאן ואילך מגדילים את מנת התערובת בהתאם למשקל הגוף. מנת המזון הגס לא משתנה. במשקל 320 ק"ג צורך העגל 4 ק"ג מ"מ ליום. ב-340 ק"ג משקל גוף הוא מקבל 5 ק"ג. שחת נותנים רק

העגל תערובת בדלי ההגמעה. בתאים המשר תפים — מקבל תערובת, שחת ומים באופן חפשי. ס"ה 110 ק"ג מ"מ ו-27 ק"ג שחת.

גרשון: ב-10 הימים הראשונים מקבל 3 הגמר עות של חלב מלא, בכל הגמעה 1.5 ליטר. החל מ-10 ימים מוהלים את החלב המלא בחלב רזה ועוברים לשתי הגמעות. עד 4 חודשים אוכלים העגלים 25 ק"ג שחת אספסת, 32 ק"ג שחת בקיה. 70 ק"ג תערובת "מילובר 01", עם הגמילה, עובר על רוב העגלים משבר.

בנימין: עד 4 חודשים נהנים העגלים מאותו טיפול של העגלות. הטיפול הוא כבמלכיה. אוכ"לים בממוצע $\frac{1}{2}$ יח"מ ליום שחת עד 4 חודשיים, שהם כ-150 ק"ג שחת וכן 1.3 ק"ג מ"מ ליום, שהם בס"ה 150 ק"ג מ"מ.

עלי: מגמיעים בתחילת חלב "מילקוויט". עד 40 ליטר חלב מלא, ועוד 400 ליטר תחליף. שחת אספסת ותערובת 01, ללא הגבלה מגיל שבוע.

שאלה 6: כמה עולה גידול עגל עד הגמילה, ומה הפירוט?

ושתי: 112 ל"י להזנה בלבד.

גרשון: 150 ל"י — הזנה, כולל עבודה.

בנימין: 125 ל"י להזנה בלבד.

עלי: 120 ל"י להזנה בלבד.

שאלה 7: מה אחוז התמותה בהמלטה ובינקות, ומה הן הסיבות העיקריות?

ושתי: מ-92 המלטות ברפת החלב מתו 4 בלידה; לא נפסדו משלשולים ומחלות. בעדר הבקר לבשר מתו בהמלטה ונטרפו 15 מתוך 175 וולדות.

גרשון: עד מחצית העגלים מגיעים מהרפת עם שלשול. עד 10 ימים נפסדים 5% מהעגלים. מגיל 10 ימים ואילך אין תמותה. בנימין: מ-120 המלטות נפסדו 18 וולדות, שהם 15%.

עלי: מתוך 80 המלטות נפסדו 7% עגלים ו-10% עגלות. הגורם העיקרי — פאראטיפוס. אשתקד נפסדו 27% מהיונקים.

גד: בשנת 1963, מתוך 1050 המלטות נפסדו

ושתי: ק"ג תוספת עד גיל שנה וכך גם משנה עד לשיווק.

גרשון: 975 גרם תוספת יומית עד גיל שנה. בחודשים האחרונים של הפיטום — 1200 גרם. בנימין: עד שנה — ק"ג ליום. משנה עד לשיווק — 1100 גרם.

עלי: מלידה עד לשיווק — 970 גרם. גד: מהגמילה עד לשיווק — 850 גרם. בחודש שים האחרונים — תוספת של ק"ג ליום.

שאלה 12: איך נעשה אצלך תחשיב גידול עגל עד לשיווק? מהי ההוצאה למזון ובכמה נערך הוולד?

גיורא: ערך הוולד 300 ל"י; גידול עגל עולה בס"ה 1040 ל"י.

גרשון: הוצאות גידול עגל עד הגיל של 420 יום — 992 ל"י, בממוצע. ערך הוולד 340 ל"י. בנימין: ס"ה הוצאות גידול עגל עד השיי ווק — 1290 ל"י, כולל הכל; מזה — 55% הוצאה למזון. ערך הוולד 300 ל"י.

עלי: הכנסה ממוצעת מעגל היא 1210 ל"י. מזה — 533 ל"י מכסות את ההוצאה למזון והשאר — לכיסוי הוצאות ולריווח.

גד: הוצאות ישירות לייצור ק"ג בשר חי — בלי כלליות וריבית — 2.20 ל"י. מזה 75% במזון.

כתוספת השבעה, או בימים שאין אפשרות להא- בים מזון עסיסי. השחת היא מסורגום מקציר שני. תוספת משקל מהגמילה עד לשיווק — 840 גרם, תוך צריכת 6.3 יח"מ לכל ק"ג תוספת.

שאלה 10: מה משקל העגלים במפתחמה בגיל שנה? ומה בשיווק?

גיורא: המשקל בשנה מתקרב ל-400 ק"ג. שיווק בגיל 17-16 חודש במשקל ממוצע של 550 ק"ג.

ושתי: משקל בגיל שנה — 400 ק"ג. השיווק — בין 13 ל-14 חודש במשקל 450 ק"ג. עגלים מעדר הבשר משווקים ב-380 ק"ג בגיל 450 יום. גרשון: משקל שנה — 370 ק"ג. משווקים בגיל 14 חודש במשקל 430 ק"ג.

עלי: אין נתונים למשקל בגיל של שנה. ב-14 חודש ובמשקל השיווק — 470 ק"ג.

גד: 340 ק"ג בגיל שנה; 400 ק"ג משקל שיווק ממוצע ב-15 חודש.

שאלה 11: מה התוספת שאתה משיג מהלידה עד גיל שנה, משנה עד לשיווק, מהלידה עד לשיווק?

גיורא: ק"ג עד גיל שנה. מהגמילה לשיווק — תוספת ממוצעת של 1250 גרם ליום.

עגלי מרבק ישראליים-פרזיים מקיבוץ העוגן. משק זה זכה בתשכ"ג בפרס ה. גולדברג מרודאסיה עבור הישגיו במרבק. המשקל ברוטו בגיל שנה — 428 ק"ג; תוספת יומית ממוצעת — 1065 גרם.

בלי חצר, שני איבוסים נפרדים, לשחת ולמ"מ. ושתי: למפטמה כושר קליטה של 120 ראש. עד 18 ראש בקבוצה. 7-5 מ"ר שטח לראש, כולל החצר. תערובת — 03.

גרשון: 10 ראשים בקבוצה. תערובת — 03. בנימין: סככה מרווחת, בלי אפשרות סגירה; 15-20 עגלים בקבוצה. תערובת — 03. עלי: 6-8 ראשים בקבוצה. 2-3 מ"ר לראש. אין חצרות. כופתיות 03.

גד: מחזיקים בחצרות גדולות; מטר מרובע אחד גג לכל בהמה. כן נמצאת בשלבי ניסיון מפטמה גדולה עם ריצפת חריצים. מייצרים תערובת במכון מקומי מפסולת גרגרי סורגום, חיטה, ותירס. מחיר יחידת-המזון — 21 אגורה; אחוז החלבון מגיע ל-17.

דב אילן (דברי סיכום):

דיון מאלף וממצה — ויש מקום להערות מספר. מפליא שישנם משקים, בהם אין מפקידים עובד מיוחד לפיטום. זהו ליקוי שחייבים לתקנו. חשיבות רבה יש לסדר יום קבוע במפטמה. את המזון יש להגיש בשעות קבועות. אין להפריז בתדירות השקילות. מספיק בהחלט לשקול אחת לחודשיים. אין כל ערך לשקילות, הנעשות אחרי ארוחת הבוקר, אפילו בכל פעם. באותה שעה. השקילה שתיערך על בטן ריקה. אי השימוש בהורמונים בכל האיזור נוגד את המקובל בער לם ויש מקום לבחינת הסיבות לכך.

האחזקה: השיטה המקובלת במזרח אירופה, לקשור עגל לכל ימי חייו, אינה תואמת את תנאינו. יש להקצות מקום מרווח לעגלים — כולל חצרות, — ורצוי מרחב עד ל-20 מ"ר לעגל.

היות וחלקו של המזון הגס בתפריט הוא כה קטן, חיוני הדבר (וזהו הנוהג במפטמות גדולות בעולם) להוסיף ויטאמין א' לבהמות המרבק; המנה — 20 אלף יחידות בינלאומיות לעגל. זריקה של מיליון יחידות מספיקה ל-3 חודשים. עיקר ההצלחה בפיטום מותנית בעובד מיוחד שמתמנה למרבק.

עמירם אפרתי

בשם הוועדה האיזורית

שאלה 13: אילו טיפולים מיוחדים ניתנים לעגל, ומתי? (חיטוי טבור, הפרת קרי ניים, הורמונים, שקילות וכו') גיורא: אין חיטוי הטבור. לא מסירים קרי ניים. לא מהרמנים.

ושתי: מחטאים את הטבור. מונעים צמיחת קרניים בגיל 3 שבועות בעזרת מכשיר חשמלי. לא מהרמנים. שוקלים אחת לשבועיים, מהגמילה עד לשיווק.

גרשון: לא מחטאים את הטבור. לא מונעים צמיחת קרניים. שוקלים אחת לחודש. לא מהרמנים.

בנימין: שוקלים אחת לחודש.

עלי: לא מחטאים טבור. מונעים צמיחת קרי ניים בגיל 2-3 שבועות בעזרת מכשיר חשמלי. לא מהרמנים. שוקלים אחת לחודש.

גד: אין טיפולים מיוחדים. נערכות תצפיות בהירמון. שקילות — רק אחת לחודשיים, בגלל בזקים בזמן השקילה.

שאלה 14: האם נהוג בירור בעקבות השקילה, ובאילו שלבים?

גיורא: העדר קטן ולכן אין בירור. עגל מפגר מקבל טיפול נפרד. במקרים קיצוניים מוציאים מהעדר ומחסלים.

ושתי: אין בירור כיון שאין שוק לעגלים מפגרים.

גרשון: לא מבררים. בדרך כלל עגלים מפגרים מתקזזים (מתפצים) בגיל מאוחר יותר.

בנימין: מבררים רק במקרים קיצוניים.

עלי: אין בירור.

גד: נהגים לברר ומיחסים לכך חשיבות. עגלים מפגרים מופרדים ומקבלים טיפול מיוחד. אם אינם נענים לטיפול המיוחד — מוציאים אותם מהעדר ומחסלים.

שאלה 15: מהם תנאי ההחזקה במפי טמח? כמה ראשים בכל קבוצה? איזוהי התערובת?

גיורא: גודל הקבוצות — עד 15 ראש. תערובת — 03. שטח שיכון — 8 מ"ר לכל עגל,